

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai

2022-07-20 Nr. 72

Kopija:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 1, 2, 8, 9, 10, 10¹, 12, 15, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 35, 36, 37 STRAIPSNIŲ, AŠTUNTOJO IR VIENUOLIKTOJO SKIRSNŲ PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 8², 10² IR 29¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO (PROJEKTO NR. 22-10068)

Lietuvos vandens tiekėjų asociacija (toliau – LVTA) susipažinusi su Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 1, 2, 8, 9, 10, 10¹, 12, 15, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 35, 36, 37 straipsnių, aštuntojo ir vienuoliktojo skirsnių pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 8², 10², 29¹ straipsniais įstatymo projektu (projekto Nr. 22-10068) (toliau – Projektas), pastebi, kad iš dalies nebuvo atsižvelgta į LVTA 2022-01-26 raštu Nr. 11 ir 2022-02-17 raštu Nr. 22 pateiktas pastabas. Atsižvelgdami į tai, informuojame, kad **LVTA kategoriškai nesutinka ir prieštarauja Projektu keičiamo Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punktui ir 32 straipsniui dėl žemiau išvardintų priežasčių:**

Projektu siekiama šilumos tiekėjų funkcijas perduoti vykdyti geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams (toliau – vandentvarkos įmonės arba geriamojo vandens tiekėjai), kurių teikiamos paslaugos susijusios su gėlo požeminio vandens gavyba, geriamojo vandens tiekimu ir aplinkos apsaugos reikalavimų vykdymu, tvarkant nuotekas, o ne su šilumos ūkio veikla. Pastebėtina, kad šilumos tiekėjai ir už šilumos ūkio reguliavimą atsakinga ministerija reguliariai (kas ketveri metai išrinkus Lietuvos Respublikos Seimą) stengiasi perduoti karšto vandens tiekimą vandentvarkos įmonėms (paskutinį kartą 2017 metais buvo derintas Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo pakeitimo projektas bei Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimo projektas), kuriais buvo siekiama sudaryti sąlygas šilumos tiekėjams išvengti karšto vandens tiekimu veiklos, o kartu ir su ja susijusių nuostolių. Darytina prielaida, kad Projekto nuostatomis tik deklaratyviai nustatoma šilumos ūkio tvari plėtra, o tikrasis tikslas – perkelti karšto vandens tiekimu veiklą vandentvarkos įmonėms.

Toliau teikiame savo pastabas konkrečioms Projekto normoms:

1. Nesutinkame su Projekto 10 straipsniu keičiamo Įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatomis, kuriomis siūloma įtvirtinti, kad:

- jeigu daugiabučio namo vartotojai pasirenka apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, kai karštam vandeniui ruošti šiluma perkama iš šilumos tiekėjo, o geriamasis vanduo karštam vandeniui ruošti perkamas iš geriamojo vandens tiekėjo, daugiabučio namo vartotojai su atitinkamais tiekėjais sudaro sutartis ir perka karštam vandeniui ruošti reikalingą geriamąjį vandenį bei šilumą ar kitą energiją iš atitinkamų tiekėjų;

- geriamojo vandens tiekimu, apskaitos ir atsiskaitymų už suvartotą geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti tvarka nustatoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymo įstatymu.

Paminėtais siūlymais ignoruojama, kad karštas vanduo yra prekė, kuri reikia pagaminti. Ji gaminant daugiabučio namo šilumos punkte, geriamasis vanduo, patiektas karštam vandeniui ruošti, sunaudojamas šilumos punkte, t.y. butų gyventojams betarpiškai geriamasis vanduo nepatiekiamas,

o patiekiamas kokybiškai naujas produktas – karštas vanduo – iš geriamojo vandens paruoštas, pašildant jį iki higienos normomis nustatytos temperatūros, vanduo (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 11 dalis). Analogiška nuostata įtvirtinta Lietuvos higienos normoje HN 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-455 (2017 m. spalio 25 d. įsakymo Nr. V-1220 redakcija), kuri nustato skirtingus saugos ir kokybės reikalavimus geriamajam vandeniui ir naudojamam buityje karštam vandeniui. Šios higienos normos 38 punktas įtvirtina, kad naudojamas buityje karštas vanduo turi būti ruošiamas iš šios higienos normos reikalavimus atitinkančio geriamojo vandens. Sušildžius geriamąjį (šaltą) vandenį iki higienos normomis nustatytos temperatūros, geriamasis (šaltas) vanduo tampa nauja preke – karštu vandeniu, kurį toliau galima pristatyti vartotojams. Taigi, **karštas vanduo yra prekė, kurią turi pagaminti tiekėjas ir ją patiekti vartotojams.**

Taigi, **apsirūpinant paminėtu 2-uoju apsirūpinimo karštu vandeniu būdu, kai šiluma karštam vandeniui ruošti perkama iš šilumos tiekėjo, o geriamasis vanduo karštam vandeniui ruošti perkamas iš geriamojo vandens tiekėjo, vartotojai bute betarpiškai negauna nei šilumos, nei geriamojo vandens, o gauna kokybiškai naują prekę – karštą vandenį, kuris pagaminamas daugiabučio namo šilumos punkte.**

Be to, 2-ojo apsirūpinimo karštu vandeniu būdu techninė specifi­ka yra ta, kad, atsisakius karšto vandens tiekėjo dalyvavimo karšto vandens gamybos ir tiekimo procese, susidaro su karšto vandens ruošimu, tiekimu ir paskirstymu apmokėjimui susijusios sąnaudos, kurias turi padengti 2-ąjį apsirūpinimo karštu vandeniu būdą pasirinkę butų savininkai. Tai pagrindžia toliau nurodoma teismų praktika.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2014 m. spalio 14 d. nutartyje civilinėje byloje UAB „Vilniaus vandenys“ v. UAB „Vilniaus energija“, bylos Nr. 3K-3-435/2014 (S), nurodė, jog „**Dėl geriamojo vandens tiekimo karštam vandeniui ruošti daugiabučiuose namuose techninės ir teisinės specifikos daugiabučio namo savininkai turėjo pasirinkti ir įgalioti atstovą, kuris su teikiamų paslaugų teikėjais pasirašytų atitinkamas sutartis, būtų atsakingas už šilumos ir geriamojo vandens paskirstymą ir išlaidų daugiabučio namo butų savininkams apmokėti išdalijimą, taip pat pakeisti sudarytas šilumos ir karšto vandens tiekimo sutartis, sudaryti naujas sutartis su vandens tiekėju, karšto vandens sistemos prižiūrėtoju (Taisyklių 361, 362 punktai). Dėl to apeliacinės instancijos teismas padarė pagrįstą išvadą, kad gyventojų sprendimui pasirinkti 2-ąjį apsirūpinimo karštu vandeniu būdą įgyvendinti CK 6.384 straipsnio 1 dalies nuostata netaikytina“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 14 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Vilniaus vandenys“ v. UAB „Vilniaus energija“, bylos Nr. 3K-3-435/2014 (S)).**

Taigi, jeigu daugiabučio namo gyventojai priima sprendimą patys gamintis karštą vandenį, jie patys turi vykdyti karšto vandens tiekėjo funkcijas ir prisiimti visas su tuo susijusias išlaidas. **Šioms funkcijoms vykdyti karšto vandens vartotojai turi paskirti valdytoją (daugiabučio namo savininkų bendriją, bendro naudojimo objektų administratorių ar jungtinės veiklos sutartimi įgaliotą asmenį). Teismai ne kartą akcentavo, jog tokią pareigą lemia ne tik teisinė, bet techninė 2-ojo apsirūpinimo karštu vandeniu būdo specifi­ka.**

Vienas tokių pavyzdžių yra Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 15 d. sprendimas, priimtas išnagrinėjus norminę administracinę bylą Nr. I-442-18/2011, kuriame teismas nurodė:

„Pareiškėjas, kaip minėta, kelia klausimą dėl ginčijamo teisinio reguliavimo ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, vartotojų pasirinkimo apsirūpinti karštu vandeniu 2-uoju būdu įgyvendinimas siejamas su tokiomis sąlygomis, kaip privalomas įgalioto asmens (tarpininko) tarp vartotojo ir geriamojo vandens bei šilumos geriamajam vandeniui pašildyti tiekėjų paskyrimas, taip pat atitinkamų sutarčių su šilumos bei geriamojo vandens tiekėjais sudarymas per įgaliotą asmenį. Taigi darytina išvada, jog šiuo aspektu keliamas klausimas dėl Taisyklių 145, 185 punktų, bei tam tikru aspektu 233 punkto¹ teisėtumo. Tačiau vertinant šias nuostatas nurodyta apimtimi, akivaizdu, jog jos skirtos nustatyti vartotojų teisės apsirūpinti karštu vandeniu nurodytu būdu įgyvendinimo tvarką. Taigi šiose Taisyklių nuostatose ta apimtimi, kuria nustatoma, jog santykiuose su šilumos

¹ Teismo sprendime nurodomi punktai iki Taisyklių punktų numeracijos pakeitimo, atlikto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012-09-21 įsakymu Nr. 1-187.

bei geriamojo vandens tiekėjais karšto vandens vartotojus atstovauja jų įgaliotas atstovas, yra įtvirtinti šios vartotojų teisės įgyvendinimo procesiniai (procedūriniai) aspektai, todėl šie reikalavimai negali būti vertinami kaip nustatytos papildomos sąlygos asmenims, siekiantiems įgyvendinti savo teisę apsirūpinti karštu vandeniu nurodytu būdu, kurios gali būti įtvirtintos tik įstatymu. Kartu pastebėtina, jog **šis teisinis reguliavimas yra skirtas aiškiai apibrėžti ir detalizuoti, kokius veiksmus privalo atlikti vartotojai, teisės aktų nustatyta tvarka priėmę sprendimą apsirūpinti karštu vandeniu 2-uoju būdu**. Taigi nėra jokio teisinio pagrindo ginčijamo teisinio reguliavimo vertinti kaip konkuruojančio su įtvirtintuoju Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje bei 15 straipsnyje, kadangi minėtos įstatymo nuostatos įtvirtina pagrindinius apsirūpinimo karštu vandeniu nurodytu būdu principus (apibrėžia šį būdą), tačiau šio būdo įgyvendinimo nedetalizuoja. Savo ruožtu, vertinant jau minėtus Energetikos ministerijos įgaliojimus energetikos, inter alia šilumos ūkio srityje, akivaizdu, jog būtent minėtai institucijai yra pavesti įgaliojimai, taigi ne tik teisė, bet ir pareiga, nustatyti procesinius (procedūrinius) vartotojų sprendimo apsirūpinti karštu vandeniu 2-uoju būdu įgyvendinimo aspektus.

Vertinant Taisyklių 185.2.1 ir 185.2.2 punktus tuo aspektu, jog juose numatyta pareiga vartotojams (juos teisėtai atstovaujančiam asmeniui) su šilumos tiekėju bei geriamojo vandens tiekėju sudaryti sutartis dėl atitinkamai šilumos bei geriamojo vandens karštam vandeniui ruošti pirkimo, pastebėtina, jog šis reikalavimas išplaukia iš Energetikos įstatymo 12 straipsnio 6 dalyje įtvirtintos bendros nuostatos, jog energetikos įmonių tarpusavio santykiai, taip pat santykiai su energetikos išteklių ar energijos vartotojais grindžiami sutartimis.

Todėl atsižvelgiant į nurodytus argumentus, **darytina išvada, jog Taisyklių 145, 185 bei 233 punktai ta apimtimi, kuria nustatoma, jog vartotojus, priėmusius sprendimą apsirūpinti karštu vandeniu 2-uoju karšto vandens tiekimo būdu, santykiuose su šilumos bei geriamojo vandens tiekėjais atstovauja bei sutartis su šilumos bei geriamojo vandens tiekėjais sudaro jų įgaliotas asmuo, neprieštarauja Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 2 daliai bei 15 straipsniui**. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, jog pareiškėjo nurodytuose Energetikos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies antrajame sakinyje bei Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymo 23 straipsnio 1 dalies ketvirtajame sakinyje yra reguliuojami santykiai, susiję su šilumos bei geriamojo vandens tiekimu (atsiskaitymu už juos), kai šiluma bei geriamasis vanduo, kaip galutinis produktas, yra tiekiami daugiabučiuose namuose gyvenantiems vartotojams – tokiais atvejais, kaip seka iš minėtų įstatymų nuostatų, šilumos bei geriamojo vandens tiekimo-vartojimo riba (pirkimo-pardavimo vieta) yra butai. Tačiau **nagrinėjamu atveju ginčijamose Taisyklių nuostatose yra reguliuojami teisiniai santykiai, susiję su šilumos bei geriamojo vandens, kaip sudėtinių dalių karštam vandeniui ruošti, tiekimu bei atsiskaitymu už juos – šiuo atveju šiluma bei geriamasis vanduo karštam vandeniui ruošti nėra patiekiamas betarpiškai vartotojams, nes vartotojams (butams) yra patiekiamas kokybiškai kitas produktas – karštas vanduo**. Taigi darytina išvada, jog pareiškėjo nurodytos Energetikos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies bei Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymo 23 straipsnio 1 dalies nuostatos reguliuoja kitus, nei įtvirtinta ginčijamose Taisyklių nuostatose, teisinius santykius. Todėl pripažintina, jog Taisyklių 185.2.1 ir 185.2.2 punktai nurodyta apimtimi neprieštarauja Energetikos įstatymo 12 straipsnio 1 daliai bei Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymo 23 straipsnio 1 daliai. Kita vertus, **įvertinus šioje norminėje administracinėje byloje aktualaus apsirūpinimo karštu vandeniu būdo specifiką, būtinybę atsiskaityti už šilumą bei geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti pagal atitinkamus skaitiklius, įrengtus prieš karšto vandens ruošimo įrenginį, išplaukia iš pačios šio apsirūpinimo karštu vandeniu būdo esmės, todėl ginčijamas teisinis reguliavimas nurodyta apimtimi negali būti pripažintas prieštaraujančiu ir Šilumos ūkio įstatymo 15 straipsnio 1 daliai.**“ (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2011 m. gruodžio 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-442-18/2011, „Administracinė jurisprudencija“, Nr. 22, 2011 m.).

Paminėtus teismų sprendimus atitinka Teisingumo ministerijos 2015 m. kovo 15 d. raštu pateikta išvada, kad, „Taikant 2-ąjį būdą, atsiskaitoma pagal bendrus visiems vartotojams skaitiklius, stovinčius namo įvade, geriamojo vandens apmokėjimas laikytinas gyventojų pareiga, todėl, manytina, kad, **kaip paskirstomos išlaidos už patiektą geriamąjį vandenį bei šių išlaidų apskaičiavimas ir paskirstymas yra gyventojų pareiga, jeigu jie šio paskirstymo nėra perdavę**

kitam asmeniui. Manytina, kad šis apskaičiavimas ir paskirstymas laikytinas savarankiška paslauga ir neįeina nei į geriamojo vandens tiekėjo, nei į šilumos tiekėjo pareigas, kadangi yra grynai butų savininkų bendros veiklos rezultatas ir pasekmė, todėl turėtų būti realizuojamas vienu iš CK 4.84 str. 1 d. nurodytų būdų“.

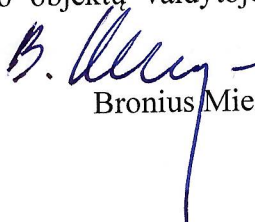
Atsižvelgiant į paminėtus išaiškinimus, daugiabučių namų butų savininkai, siekiantys apsirūpinti karštu vandeniu, pirkdami šilumą karštam vandeniui ruošti iš šilumos tiekėjo, o geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti iš geriamojo vandens tiekėjo, privalo pasirinkti ir įgalioti atstovą, kuris su teikiamų paslaugų teikėjais pasirašytų atitinkamas sutartis, būtų atsakingas už šilumos ir geriamojo vandens paskirstymą ir išlaidų daugiabučio namo butų savininkams apmokėti išdalijimą, taip pat pakeisti sudarytas šilumos ir karšto vandens tiekimo sutartis, sudaryti naujas sutartis su vandens tiekėju, karšto vandens sistemos prižiūrėtoju.

Atsižvelgdami į tai, kas paminėta, prašome Projekto 10 straipsniu keičiamo Įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punktą pakeisti taip:

„2) kai daugiabučio namo vartotojai **pasirenka apsirūpinimo karštu vandeniu būdą** perka šilumą karštam vandeniui ruošti **pirkimas** iš šilumos tiekėjo, o geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti **perka pirkimas** iš geriamojo vandens tiekėjo, daugiabučio namo vartotojai **butų ir kitų patalpų savininkų bendrija, butų ir kitų patalpų jungtinės veiklos sutarties dalyvių įgaliotas asmuo arba bendro naudojimo objektų valdytojas** su šilumos tiekėju sudaro šilumos pirkimo-pardavimo sutartis, o su geriamojo vandens tiekėju – geriamojo vandens pirkimo-pardavimo sutartis. Daugiabučio namo šilumos kiekis, nupirkamas karštam vandeniui ruošti, nustatomas pagal šilumos tiekėjo įrengto prieš karšto vandens ruošimo įrenginius šilumos apskaitos prietaiso rodmenis, o jeigu jo nėra arba jis sugedęs, nustatomas Tarybos nustatyta tvarka. Daugiabučio namo geriamojo vandens kiekis, nupirkamas karštam vandeniui ruošti, nustatomas pagal geriamojo vandens tiekėjo įrengto prieš karšto vandens ruošimo įrenginius geriamojo vandens atsiskaitomojo apskaitos prietaiso rodmenis. Geriamojo vandens tiekimo, apskaitos ir atsiskaitymų už suvartotą geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti tvarka nustatoma vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu **Daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų bendrija, butų ir kitų patalpų jungtinės veiklos sutarties dalyvių įgaliotas asmuo arba bendro naudojimo objektų valdytojas** įrengia daugiabučio namo butams ir kitoms patalpoms karšto vandens apskaitos prietaisus, užtikrina jų tinkamą techninę būklę, nustatytą matavimų tikslumą ir organizuoja patikrą, paskirsto karšto vandens vartotojams apmokėti atsiskaitomuoju apskaitos prietaisu nustatytą geriamojo vandens kiekį, surenka iš karšto vandens vartotojų mokėtinas už geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti sumas ir atsiskaito su geriamojo vandens tiekėju už geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti;“.

2. Projekto 17 straipsniu keičiamo Įstatymo 32 straipsnio 18 dalis reguliuoja šilumos ir kitų karšto vandens tiekėjų tiekiamo karšto vandens kainų dedamųjų nustatymą. Nors akivaizdu, kad daugiabučių namų butų savininkams pasirinkus apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, kai karštam vandeniui ruošti šiluma perkama iš šilumos tiekėjo, o geriamasis vanduo karštam vandeniui ruošti perkamas iš geriamojo vandens tiekėjo, be šilumos ir geriamojo vandens įsigijimo kaštų susidaro kitos sąnaudos (karšto vandens ruošimo, vartotojų mažmeninio aptarnavimo sąnaudos ir kitos), kurias turi padengti karšto vandens vartotojai, Projektu nesiūloma jas sureguliuoti. Tokiu būdu karšto vandens vartotojams sudaromas klaidingas įspūdis, jog aptarimas 2-as apsirūpinimo karštu vandeniu būdas yra pigesnis už centralizuotai paruošto karšto vandens tiekimą. Atsižvelgdami į tai, prašome papildyti Įstatymo 32 straipsnį numatant tiek karšto vandens kainų dedamųjų nustatymą, daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų bendrijos, butų ir kitų patalpų jungtinės veiklos sutarties dalyvių įgaliojimo asmens arba bendro naudojimo objektų valdytojo teisę jas gauti ir vartotojų pareigą padengti paminėtas sąnaudas.

LVTA prezidentas

Bronius Miežutavičius